

2000-2001

W

World

I

Internet

P

Project

„A digitális jövő térképe”

A magyar lakosság és az Internet

Kiinduló állapotfelvétel

ITTK-TÁRKI, 2001 december

TARTALOMJEGYZÉK

A World Internet Project és az információs forradalom	4
Mi a World Internet Project?	6
A WIP jelentősége Magyarországon	9
A magyarországi World Internet Project kiinduló adatfelvételének eredményei. Rövid összefoglalás.	11
A magyar lakosság és az Internet, 2001. Részletes eredmények.	14
Hozzáférés	14
Kik használnak számítógépet?.....	14
Vezetékes telefon.....	18
Internet-használat.....	19
Miért nem használják?.....	24
Belépési szándék az internetezők táborába	26
Elektronikus levelezés	28
Az Internettel kapcsolatos vélemények.....	30
Jobbá lesz-e a világ?	30
Az információk megbízhatósága	31
Az Internettel kapcsolatos hiedelmek.....	32
Internet és más médiumok.....	34
Internethasználat és a családi, társadalmi kapcsolatok.....	36
Internethasználat és a családi kapcsolatok alakulása.....	36
Online kapcsolatok	36
Gyerekek és az Internet	37
A 2001-es Magyarországi WIP-kutatás. Záró megjegyzések	38

A World Internet Project és az információs forradalom

A történelem nem szívélyes vendéglátónk. Gyakran megesik, hogy a velünk történő sorsfordító változásokról, ütközetekről és forradalmakról is csak megkésve értesít minket - minket, akik aktív vagy szenvedő résztvevői vagyunk e folyamatoknak. S gyakran a sodró részletektől nem látjuk meg a valódi folyamatokat, miként a gyalogos és lovas csapatok között járkáló Fabrizio Del Dongo sem tudta, hogy az egész Európa történelmét megváltoztató waterlooi csatában vesz részt. Bizonyos értelemben az információs forradalommal is ez a helyzet. Miközben a média és a különböző közéleti szereplők illetve szervezetek gyakran foglalkoznak ennek az átalakulásnak a különböző összefüggéseivel, a hazai közvélemény számára az Internet jelentősége még ma sem nyilvánvaló. Holott valóban forradalmi változások közepette élünk, és ez a forradalom csak nemrég kezdődött.

Mindössze tíz éve, hogy Tim Berners-Lee megírta programját, amelynek révén megszületett a World Wide Web. Még két évbe telt, hogy Marc Andreessen, az akkor 22 éves diák néhány társával együtt megalkossa a MOSAIC böngészőt, amely megnyitotta és vonzóvá tette a kívülállók számára is a világháló használatát. Azóta az Internet szédítő karriert futott be, amely közismert, de néhány adatot talán nem árt felidézni.

A World Wide Web a leggyorsabban terjedő technológiai innováció az emberiség történetében. Az ENSZ jelentése szerint soha egyetlen újítás sem tett szert ilyen gyorsan 50 millió felhasználóra, és a fejlődés azóta is töretlen. 2000 első negyedévében például, csak az Egyesült Államokban több mint ötmillió új Internet-használót regisztráltak, ez akkor naponta 55 000, óránként 2 289 és percenként 38 új hálózati polgárt, „Netizen”-t jelentett.

Az Interneten található információk mennyisége radikálisan növekszik. 2000-ben már 550 milliárd dokumentum volt található a világhálón, a Net több mint 7,3 millió web-oldallal bővül - naponta. Az Internet-cégeket sújtó gazdasági válság ellenére az Internetes tartalom mennyisége megállíthatatlanul nő. Ma a világon az egy évben előállított információ 93 százaléka már digitalizált.

Az elterjedés folyamatával párhuzamosan növekedett a média Internetre irányuló figyelme is. Az Internet a nagyközönség előtt lényegében ismeretlen fogalom volt a 80-as évek közepén - például az összes amerikai médiumban - ideértve a napilapokat, magazinokat és televíziókat is, a kifejezés kevesebb mint 350-szer bukkant fel egy évben. 1995-ben az említések száma még mindig csak 70 944. Azonban az Internet előfordulása ugyanezekben a

forrásokban 1997-ben 219 866, 1999-ben 529 343 és 2000 első háromnegyed évében már átlépte a 700 000-es küszöböt.

Bármilyen impozánsak is ezek az adatok, az Internet valódi jelentőségét alulreprezentálják. Az Internet ugyanis nem egyszerűen információforrás és médium - mint például a hagyományos televízió volt - hanem az interaktivitáson keresztül megváltoztatja azt, ahogy üzleteket kötünk, dolgozunk, fenntartjuk kapcsolatainkat, ahogy tanulunk, játszunk és álmodunk, egyszóval az egész életünket.

És ez a bátran forradalminak nevezhető átalakulás nem a távoli vagy akár a közeli jövőben, hanem teljességgel a jelenben zajlik. Mindennapjaink történése, de ebből egyáltalán nem következik, hogy e változásokban mindenki részt vesz, gyümölcseiből egyformán részesedik. Éppenséggel azt láthatjuk, hogy az Internethez és az információs technológiákhoz való hozzáférés egy olyan új és hatékonyan működő strukturáló tényezővé vált, amely egyre fontosabbá válik mind a globális egyenlőtlenségek, mind az egy társadalmon belüli különbségek magyarázatakor.

Az új évezredben, a globalizáció korában ezért sem pusztán intellektuális szeszély vagy divathóbort, hanem elementáris nemzeti érdek, hogy a versenyképességünket meghatározó, új információs technológiák minél nagyobb társadalmi csoportok számára váljanak elérhető és értelmesen használható eszközökké. Az oly sok szennyet és fájdalmat hozó rövid huszadik századot éppen csak lezárva megkockáztathatjuk: a huszonegyedik század sikeres Magyarországhoz az információs forradalom eredményeinek minél hatékonyabb adaptálásán keresztül vezet az út.

Ennek az útnak a végéről ma még nem lehet tudásunk, de akárhová is vezessen, kiinduló pozíciónk nem túlságosan kedvező. A World Internet Project magyarországi adatai azt mutatják, hogy 2001 őszén valamilyen formában hazánk lakosságának 17 százaléka használja az Internetet, az otthoni hozzáférés aránya pedig 5%. Ezzel együtt az információs kor Magyarország felzárkózására történelmi esélyt kínál. Esélyt, amelynek eljátszása vagy valóra váltása rajtunk múlik.

Ahhoz, hogy ennek a valóban történelmi kihívásnak meg tudjunk felelni, hogy sikeres stratégiát alakíthassunk ki, elengedhetetlen hogy az Internet terjedésére, használatára és társadalmi, szociálpszichológiai hatásaira vonatkozó szisztematikus és átfogó tudásunk legyen. A World Internet Project magyarországi elindítása ezt a célt: egy alapos, mindenki számára elérhető, nemzetközi összehasonlításra és elmélyült elemzésekre is lehetőséget adó adatbázis kialakítását szolgálja.

Mi a World Internet Project?

A World Internet Project (WIP) az Internet társadalmi hatásainak széles körű vizsgálatára szerveződött nemzetközi kutatási program, amely a kaliforniai UCLA Center for Communications Policy és a szingapuri NTU School of Communications Studies kezdeményezéseként indult 1999 nyarán.

A WIP kutatói egyetértenek abban, hogy az Internet alapvetően fogja átalakítani társadalmi, kulturális, gazdasági életünket, jelentőségében pedig felülmúlhatja az utóbbi ötven év legnagyobb hatású médiumát, a televíziót. A World Internet Project kutatói abból indultak ki, hogy ezek a hatások módszertanilag egységes és nemzetközileg összehasonlítható tudományos vizsgálatokat igényelnek.

Az információs társadalom témakörében végzett kutatásokat eddig részben a terjedés ütemével és területi jellegzetességeivel foglalkozó adatgyűjtések jellemezték. Az ilyen, általában nemzetközi szervezetek által végzett felmérések leginkább nyers statisztikai adatok együttesét jelentik, ezek azonban nem teszik lehetővé, hogy kifinomultabb elemzések születhessenek az Internet társadalmi, kulturális hatásairól.

Emellett az információs társadalommal kapcsolatos egyes kérdésekről szinte nap mint nap készülnek felmérések, jelentések nemzetközi, illetve helyi cégek megrendelésére. Ezek azonban a legtöbb esetben az adott üzleti stratégiák szerint meghatározott, a cégek által fontosnak tartott témákat elemzik, és gyakran nem elérhetőek a tudományos élet szereplői és a szélesebb közönség számára.

Látható tehát, hogy a kutatások köréből hiányoznak az olyan szisztematikus vizsgálatok, amelyek tudományos igénnyel próbálnák az Internet-használat társadalmi következményeit feltárni.

A WIP kutatóinak meggyőződése, hogy egyre fontosabbá válik az a kérdés, hogy milyen változásokkal jár az Internet-használat terjedése a társadalmi élet különböző területein. Milyen lesz az új médium hatása a társas kapcsolatokra, a kommunikációs formákra, a politikai aktivitásra, a munka és szórakozás világára?

Fontos tényező az is, hogy egy gyors ütemű, állandó átalakulásban lévő folyamat jelenségeiről van szó. Ezért olyan kutatásokra van szükség, amelyek nemcsak egy adott pillanat tényeinek rögzítésére törekcsenek, hanem hosszú távon is figyelemmel kísérik az események alakulását.

A széles körű társadalmi hatások vizsgálata mellett lényegesnek tartjuk azt is, hogy a WIP keretein belül az elterjedés viszonylag korai szakaszában tudjuk a jelenségeket tudományos alapossggal feltárni. Eképpen elkerülhetjük, hogy a technológiai elterjedést megelőző állapotra, illetve a változások kapcsán felmerülő ok-okozati viszonyokra csak utólag lehessen következtetni. Jeffrey Cole professzor, az amerikai kutatás vezetője több helyen is kiemeli, hogy a WIP egy olyan, médiaelméleti szempontból is hiánypótló vizsgálat, amely sajnálatos módon a televízió elterjedése előtt, a 40-es évek végén elmaradt. Ennek következtében a televízió kulturális és társadalmi hatásairól - a televízió nélküli világgal való egzakt egybevetés hiányában - csak intuíciónk lehetnek.

Az Internet terjedése - ha eltérő mértékben és tempóban is - de a világ minden táján megfigyelhető, globális jelenség. Ezért a WIP már a kezdetektől egy olyan, nemzetközi összehasonlító vizsgálat ambíciózus tervét követte, amely a nemzetek közötti összevetést a társadalmi élet különböző területein tapasztalható hatások kérdésében is lehetővé teszi. A kiinduló célkitűzések között szerepel, hogy együttműködő partnerek bevonásával a világ minél több régiója szerepeljen a vizsgálatban.

A World Internet Project tehát az első olyan nemzetközi szakmai program, amely a fent leírt igények és megfontolások előtérbe helyezésével, hiányt pótló kezdeményezésként jelent meg a kutatási porondon. Jelentőségét a fentiek alapján, az alábbi négy jellegzetességben foglalhatjuk össze:

- Az Internet társadalmi hatásainak vizsgálata

Amellett hogy az eddigi kutatásokhoz hasonlóan az elterjedés és a növekedés szintjének feltárása is a célok közt szerepel, a WIP-program attitűd-, érték- és viselkedésváltozók beemelésével, a használat és annak hatásainak mélyebb értelmezésére törekszik.

- A vizsgálat kiterjesztése a használókön túl a nem használókra

Az eddigi, főleg a használókra fókuszáló kutatással szemben a WIP egyik fontos újítása, hogy a nem-használókra is kiterjeszti a vizsgálódást. Így lehetővé válik a használók és nem használók csoportja közti átjárások, a változások dinamikájának vizsgálata, továbbá a két csoport vélekedéseinek és attitűdjeinek széles körű összehasonlítása, amin keresztül fény derülhet arra, hogy mik lehetnek a „távolmaradás” okai.

- Longitudinális kutatás

A WIP nem egy bizonyos aspektusból vizsgálódik, hanem az Internet általános társadalmi hatását kívánja feltérképezni. Ennek érdekében tíz éven keresztül, évről évre megismételt, ún. longitudinális kutatás tervét dolgoztuk ki. A vizsgálat emellett panel-jellegű, tehát minden évben ugyanazokkal az emberekkel vesszük fel a kérdőívet. Ez lehetővé teszi, hogy kiderüljön, milyen rövid és hosszú távú hatást gyakorol az emberek vélekedéseire, szokásaira, kapcsolataira, valamint a háztartások életére az Internet-használat azok esetében, akik már a kutatás kezdetekor használók voltak, és azoknál is, akik közben váltak azzá. A WIP elemzései arra is lehetőséget nyújtanak, hogy az üzleti és kormányzati politikában a változások követésével kellően rugalmas és mindig az éppen legjellemzőbb kérdéseket, problémákat előtérbe helyező stratégiák születhessenek.

- Nemzetközi összehasonlítás

A kutatás nemzetközi összehasonlító jellegű. Így a világhálóhoz kötődő társadalmi változásokról különböző országok és régiók esetében is képet nyerünk. A minden nemzet kérdőívében szereplő kérdések között az általános „társadalmi közérzetet”, az elektronikus technológiákkal és az Internettel kapcsolatos nézeteket, továbbá a különböző intézményekbe vetett bizalmat mérő változók is helyet kaptak. Ezáltal az összehasonlítások ezeken a területeken is megtörténhetnek. Az egyes országok kutatói a témát érintő egyéni érdeklődésüket is kielégíthetik azáltal, hogy a közös kérdések mellett kérdőívekben speciális, az adott országra vonatkozó egyedi kérdések és témák is szerepeltethetők. A World Internet Projectben részt vevő kutatócsoportok rendszeres, évenkénti konferenciákon tájékoztatják egymást az elért eredményekről, és megosztják tapasztalataikat, következtetéseiket.

A WIP-programban 14 ország vesz részt, a világ minden tájáról. A kézirat lezárásáig az alábbi partnerországok csatlakoztak a kutatáshoz: Olaszország, Japán, Szingapúr, Tajvan, Dél-Korea, Svédország, Kína, Ausztrália, Németország, Nagy-Britannia, Franciaország, Finnország, India és Brazília.

A WIP jelentősége Magyarországon

A kapcsolatfelvétel és kölcsönös tájékoztatás fázisa után 2001-ben Magyarország is csatlakozott a World Internet Projectben részt vevő országok sorához.

Magyarországon a gazdaság, a kormányzat, az önkormányzatok és a civil szféra szereplőinek egyaránt óriási az adatéhsége az Internettel kapcsolatos hazai fejlemények minden részlete iránt. Az évek során számos kutatási eredmény született, amelyek segítségével egyre megbízhatóbb adatok állnak rendelkezésre.

Az információs társadalom és az Internet-terjedés témakörében megjelent szakanyagokkal kapcsolatban korábban bemutatott jellegzetességek azonban a hazai vizsgálatokra is érvényesek. Magyarországon is jellemző, hogy viszonylag kevés a szisztematikusan előállított idősoros adat, és a kutatások csak a témakör egy-egy szűkebb szegmensében folynak. A vizsgálatok nagy része piaci szervezetek megrendelésére készül, elsősorban a felhasználókra (vagy a fogyasztókra) koncentrál, és ez behatárolja a kutatási témákat. Hiányoznak az olyan hosszú távú kutatások is, amelyek trendszerű összefüggések kimutatására is alkalmasak egy pillanatkép rögzítése helyett.

Reményeink szerint a magyarországi WIP-kutatás megfelelő megoldást adhat ezekre a problémákra, és eredményeink több szféra számára is fontosak lehetnek. A felmérésekből származó teljes körű és rendszerezett adatok alapját képezhetik a kormányzati prioritás-és stratégia-meghatározásnak, továbbá folyamatos felülvizsgálatának. Emellett az üzleti és szolgáltatói szféra szereplői számára alkalom nyílik arra, hogy a szolgáltatás- és terméktervezés, valamint az ügyfél-kommunikáció területén megfelelő elképzeléseket alakíthassanak ki.

A WIP keretein belül egy olyan jelenség nemzetközi összehasonlító vizsgálatára kerül sor, amely nemcsak nálunk, hanem az egész világon viszonylag új fejleménynek számít. A magyarországi kutatás modellértékű, eredményei pedig különösen fontosak lehetnek régióink számára, hiszen Közép-Kelet-Európai poszt-szocialista országai közül eddig egyedül Magyarország csatlakozott a programhoz.

Fontosnak tartjuk, hogy a WIP-kutatások során mód nyílik egy megfelelő tudományos felkészültséggel rendelkező kutatói közösség kiépítésére is. Az adatbázisok egy bizonyos idő eltelte után nyilvánossá válnak, így a téma iránt érdeklődő minden kutató szabadon felhasználhatja azokat. Az így megszületett és publikált, remélhetőleg mind változatosabb

témákban készült tanulmányok elősegíthetik, hogy a témakörön belül egyre szélesebb körű és elmélyültebb tudásra tegyünk szert.

A magyarországi WIP-kutatás a partner országokban folyó projektekhez hasonlóan longitudinális és panel jellegű. A kutatás időtartama 10 év, aminek során a kérdőív minden évben ugyanazon emberek körében kerül újra felvételre. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy ez alatt az idő alatt a kérdőív ne lehetne módosítható. Mivel az Internettel kapcsolatos technológiai háttér folyamatosan és gyors ütemben fejlődik, szükség lehet arra, hogy a kérdőívben erre a folyamatra reflektáló új kérdések jelenjenek meg. Emellett az évenkénti kiértékelésből származó, folyamatos tapasztalatok, illetve a nemzetközi partnerekkel folytatott tapasztalat- és információcsere szintén a kérdőív kisebb-nagyobb mértékű módosításához vezethet.

Magyar részről a vizsgálatot a Társadalomkutatási Intézet és a BME-UNESCO Információs Társadalom- és Trendkutató Központ közös kutatócsoportja végzi. A kutatás tudományos vezetői Dessewffy Tibor (ITTK) és Fábíán Zoltán (TÁRKI Rt.)

A magyarországi World Internet Project kiinduló adatfelvételének eredményei. Rövid összefoglalás.

Személyi számítógépek a háztartásokban

- Magyarországon a háztartások 22 százalékában található legalább egy személyi számítógép. Kettő vagy ennél több számítógéppel a háztartások 3 százaléka rendelkezik. Ez azt jelenti, hogy a 14 év fölötti magyar lakosok 27 százalékának van otthon számítógépe.

Vezetékes telefontal való ellátottság

- A 14 éves és idősebb lakosság 76 százaléka lakik olyan háztartásban, ahol van vezetékes telefon.

Az Internet-használat elterjedtsége és a használat helye

- A magyarországi 14 évesnél idősebb lakosság 17 százaléka használja rendszeresen a Internetet.
- Magyarországon az Internet-elérést és így az Internetezés lehetőségét ma elsősorban a munkahelyek és az iskolák teszik lehetővé. A népesség 13 százaléka „Internetezik” munkahelyéről vagy iskolából, s csupán 5 százalék otthonról.

Internet-használati szokások

- A legnépszerűbb Internetes tevékenység az e-mailezés: a használók 19 százaléka naponta, vagy akár naponta többször is e-mailezik, hetente többször pedig további 26 százalékuk veszi igénybe ezt a szolgáltatást.
- A munkával vagy tanulással kapcsolatos információk keresése, gyűjtése is elég nagy gyakoriságú Internetes tevékenységnek számít, míg a passzióból vagy saját célra történő információkeresés már nem olyan elterjedt foglalatosság az Interneten.
- A chatelés viszonylag kevésbé népszerű tevékenység a magyarországi Internethasználók körében. A használók 50 százaléka soha nem chatel, de azok közt, akik használják ezt a szolgáltatást, csupán 23 % azoknak az aránya, akik rendszeresen teszik ezt.
- Mind a fórumokban való részvétel, mind a bankügyek online intézése igen kevésbé elterjedt a magyarországi Internet-használók közt: a használók csupán 14 ill. 5 százaléka végez ilyen jellegű tevékenységet rendszeresen.

A nem használat okai

- A megkérdezettek közül azok, akik nem használják az Internetet, 44 százalékban a személyi számítógép hiányát jelölik meg ennek okaként.
- A nem használók 37 százaléka azért nem kapcsolódik a világhálóra, mert nem érdekli az Internet.
- További 22 százalékuk mondta azt, hogy számára túl drága az Internetezés, míg 16 % a hozzáértés hiányával indokolta távolmaradását.
- A megkérdezetteknek csupán 0,3 illetve 0,1 százaléka nyilatkozott úgy, hogy a túl sok, gyermekeknek nem való, illetve pornográf anyag miatt nem kapcsolódik a Netre.

Belépési szándék az Internetezők táborába

- A jelenleg nem használók 10 százaléka tartja valószínűnek, hogy az elkövetkező egy év során rendszeres Internet-használó lesz.

Az e-mailezéssel kapcsolatos vélemények

- Az e-mail megítélése a kérdezettek körében általában pozitív. A többség nem érzi úgy, hogy az e-mailekkel való foglalkozás sok időbe telik. Ugyanakkor hasznosnak tartják az e-mailezést, amennyiben lehetőséget nyújt a kommunikálásra azokkal is, akikkel e-mail hiányában erre nem volna mód.

Vásárlás az Interneten

- A magyarországi Internetezők 6 százaléka vásárolt már valaha a világhálón keresztül, és 1,6 százalékuk teszi ezt legalább havonta egyszer.
- Az online vásárlók 40 százaléka egyáltalán nem érzi biztonságban hitelkártyájának adatait Internetes vásárláskor, és csupán egy negyedük gondolja úgy, hogy az Internet ebből a szempontból nem jelent kockázatot.

Jobbá teszi-e a világot az új technológiák terjedése?

- A megkérdezettek 66 százaléka szerint az olyan új elektronikus technológiák, mint a mobil telefon vagy az Internet terjedése jobbá teszik a világot, és csupán 10 százalékuk szerint teszik rosszabbá.

Internettel kapcsolatos vélekedések

- A megkérdezettek általában megbízhatónak tekintik az Interneten található információkat.
- A magyarországi használók és nem használók is igen erősen egyetértenek azzal az állítással, hogy az Interneten rengeteg, a gyermekeknek nem való tartalom található.
- Szintén egyformán nagy az egyetértés abban, hogy az Internet használatával időt lehet megtakarítani.
- Azzal az állítással, hogy az Internet-hozzáférés hiánya komoly hátrányt jelent, mind a használók, mind a nem használók közepes mértékben értenek egyet.

Internet és más médiumok

- Az Internet - akár, mint információforrás, akár mint szórakozási lehetőség - fontosságát tekintve még a használók körében is a könyvek, a nyomtatott sajtó, a televízió és a rádió mögött, csak az ötödik helyen szerepel.

Internet a családban

- Azok között, akik otthoni Internet-eléréssel rendelkező háztartásban élnek, 85 százalék még soha sem érezte úgy, hogy internetező családtagja elhanyagolná őt a világháló miatt.
- Azok a szülők, akiknek gyermekei otthon interneteznek, ezt egyáltalán nem érzik veszélyesnek a tanulmányi eredményekre nézve, és az időt sem sokallják, amit gyermekük internetezéssel tölt.

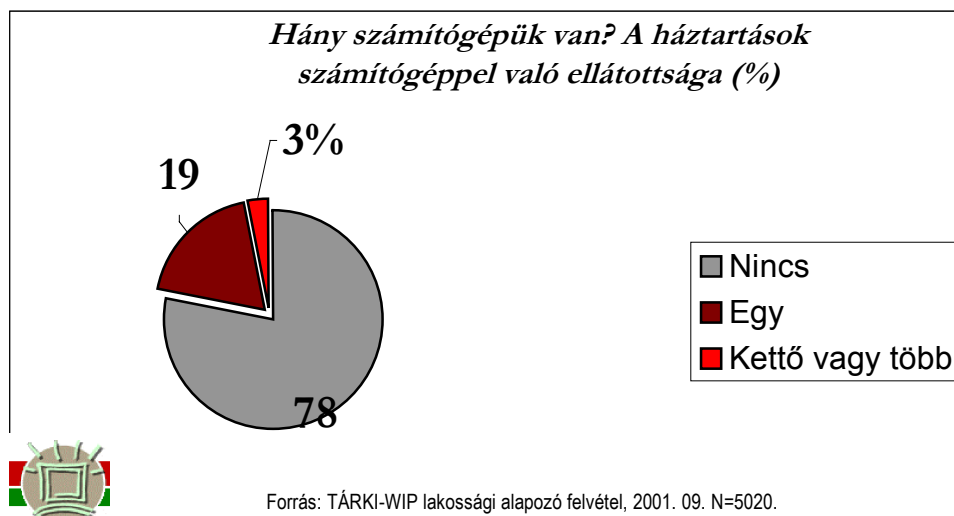
A magyar lakosság és az Internet, 2001. Részletes eredmények.

Hozzáférés

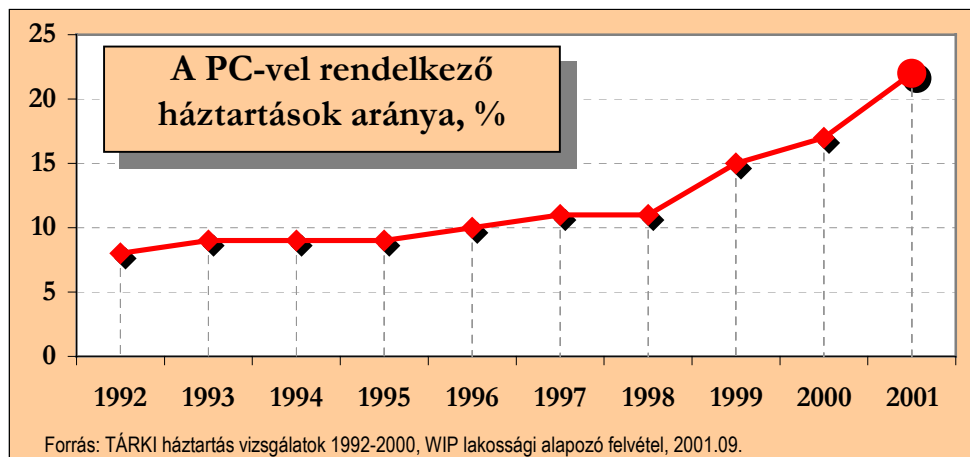
A WIP kutatói első lépésben arra a kérdésre keresték a választ, hogy a lakosság körében milyen arányban elterjedt ma az olyan infokommunikációs eszközök használata, mint a személyi számítógép vagy a vezetékes telefon. Jelenleg ugyanis - az Internet-használat díjai mellett –ez az a két tényező, ami leginkább meghatározza az Internet elterjedtségének mértékét..

Kik használnak számítógépet?

Legalább egy személyi számítógép található a magyarországi háztartások kevesebb mint ötödében (22 %), s a háztartások 3 százalékában egynél több személyi számítógép is működik.

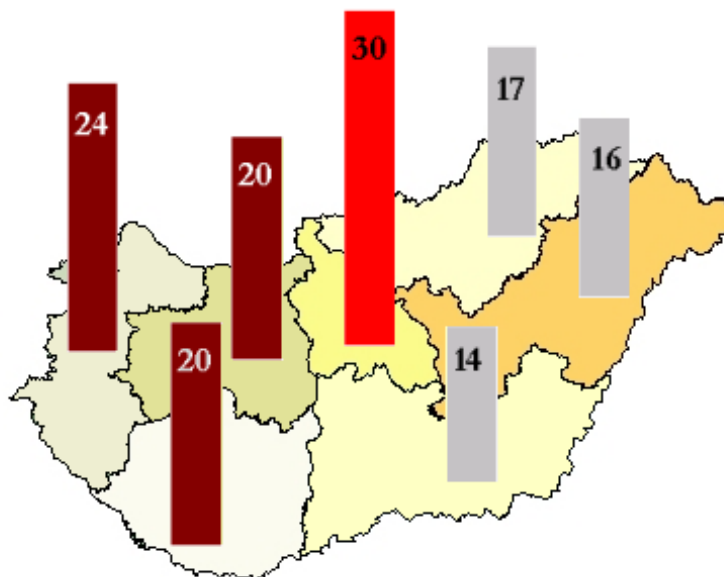

Az utóbbi években a számítógéppel rendelkező háztartások aránya dinamikusan nőtt: 2000 tavaszához képest 2001 őszén 5 százalékkal több otthonban volt személyi számítógép.

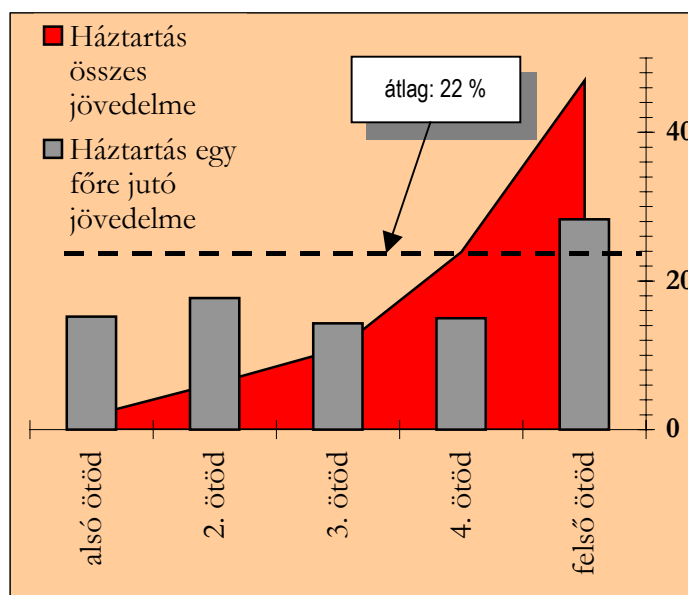
A személyi számítógéppel való ellátottság sokkal jellemzőbb a Budapest-környéki régióban (30%), valamint Nyugat-Magyarországon (24%), s általában kevésbé jellemző a kelet-magyarországi régiókra (14-17 százalék).

Személyi számítógéppel rendelkező háztartások aránya régióként (%)

Azt, hogy a háztartásokban van-e számítógép, ma elsősorban a jövedelem határozza meg. Míg az első négy jövedelmi sávban 14-18 százalékos hozzáférési arányokat találunk, a legfelső ötöd ellátottsági mutatója már 28 százalék. Az alapvető különbség tehát a legnagyobb jövedelemmel rendelkező felső 20 százalékba tartozó háztartások és az átlag alatti ellátottsággal jellemezhető, alacsonyabb jövedelmű 80 százalék között mutatkozik.

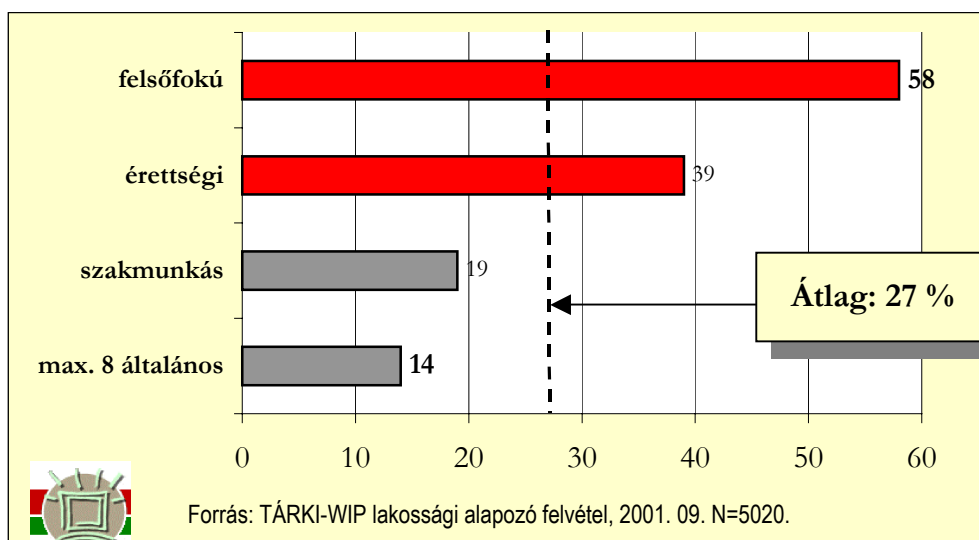
A számítógéppel rendelkező háztartások aránya jövedelmi ötödök szerint

Ha a kérdést nem háztartások, hanem személyek szintjén vizsgáljuk, azt látjuk, hogy a magyar lakosok 27 százalékanak van otthoni számítógépe. Ezen belül azonban meglehetősen nagy különbségek mutatkoznak a kérdezettek iskolai végzettsége szerint.

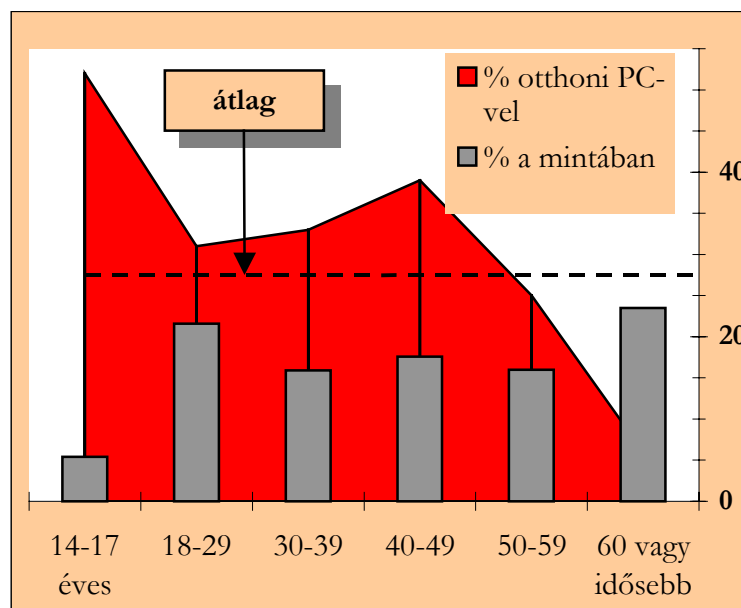
Az alapfokú és a szakmunkás végzettségű személyek körében a számítógéppel való ellátottság mértéke az átlag alatt van; azaz nagyobb valószínűséggel olyan háztartásban élnek, amely nem rendelkezik hozzáféréssel.

Személyi számítógéppel rendelkezők aránya az iskolai végzettség szerint

Meghatározónak mutatkozik a kérdezettek életkora is: a személyi számítógéppel rendelkező háztartásokban élők átlagos életkora (37 év) kereken tíz évvel alacsonyabb, mint azoké (47 év), akiknek nincs otthonában számítógép. A háztartások ellátottsági mutatója legmagasabb (52%) a 14-17 évesek korcsoportjában Ezt a korcsoportot követi a 40-49 éveseké (39%), ami jellemzően az előbbi csoport szülőinek generációja. Az 50-59 évesek körében a személyi számítógéppel rendelkezők aránya kismértékben átlag alatti (24%). A 60 évnél idősebbek között azonban a számítógéppel való ellátottság mindössze 6 százalék.

Az otthoni PC-vel rendelkezők aránya az egyes korcsoportokban és a korcsoportok aránya a népességben (%)

A roma lakosság társadalmi hátrányai az otthoni számítógép-hozzáférés kapcsán is kiütözköznének. A kérdezőbiztosok által „cigánynak” minősített megkérdezettek csupán 5 százaléka él PC-vel ellátott háztartásban, szemben a „nem cigány” többség 28 százalékaival. A számítógépek elterjedtségének növekedése valószínűsíthetően nem áll meg, hiszen a számítógéppel nem rendelkező háztartások közel 8 százaléka jelezte, hogy a következő 12 hónap folyamán terveznek számítógép-vásárlást.

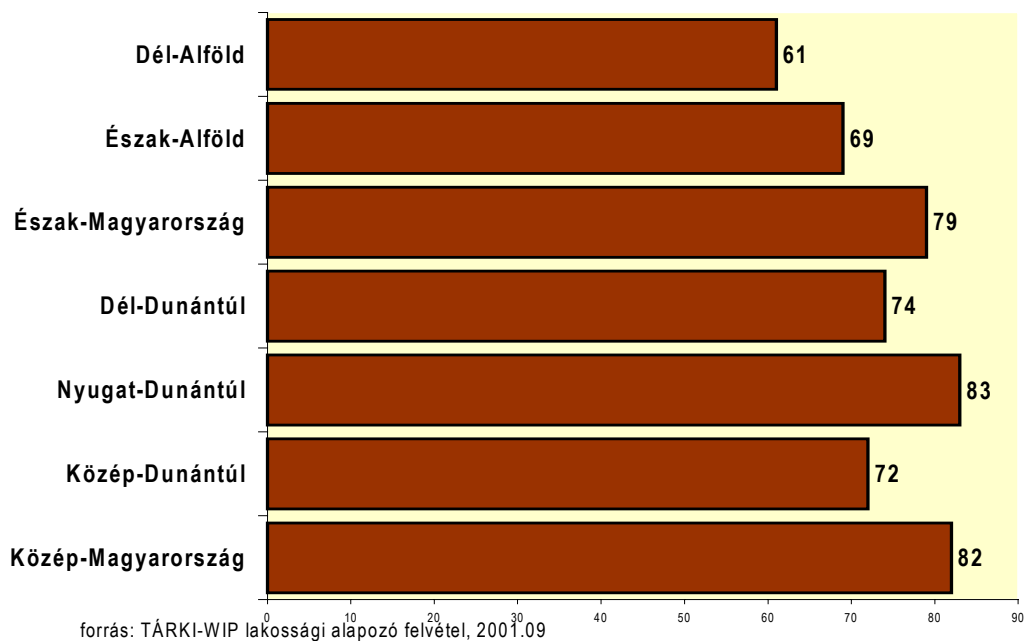

Vezetékes telefon

Az Internet-használat szempontjából fontosnak ítéltük azt, hogy a háztartásban van-e vezetékes telefon, ugyanis az Internethez való otthoni hozzáférést ma még ez a körülmény is meghatározza.

Magyarországon a háztartások háromnegyede rendelkezik vezetékes telefonnal, ebben azonban meglehetősen nagy különbségek vannak az ország egyes régiói között. Míg a dél-alföldi régióban csak a háztartások 61 százaléka, a nyugat-dunántúli területek háztartásainak ennél 22 százalékkal nagyobb része rendelkezik vezetékes telefonkapcsolattal.

Háztartások vezetékes telefonnal való ellátottsága (százalékban)

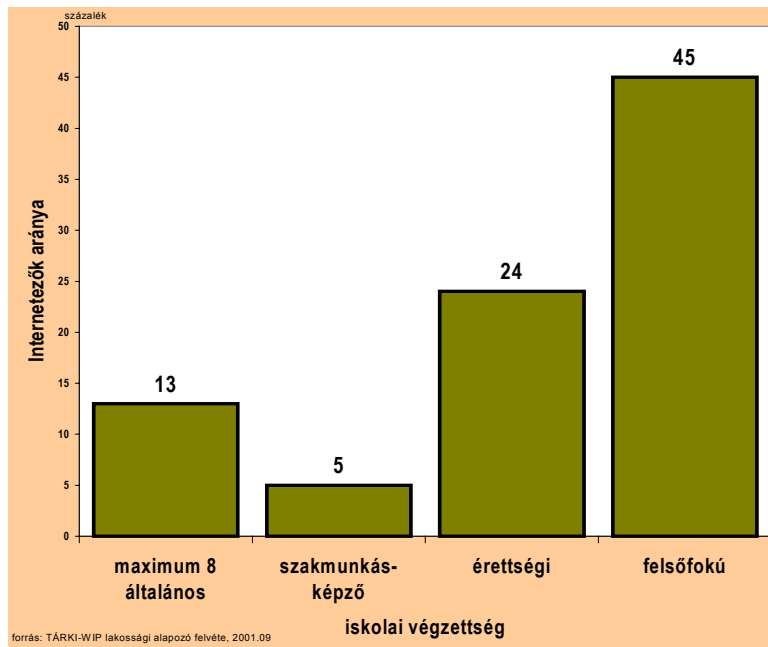

Internet-használat

A WIP felmérése szerint ma a magyar lakosság 17 százaléka internetezik valamilyen gyakorisággal. Ezen belül a férfiak ma még jobban érintettek az Internet világában, hiszen 20 százalékuk netezik, míg a nőknél ez az arány csupán 15 százalék

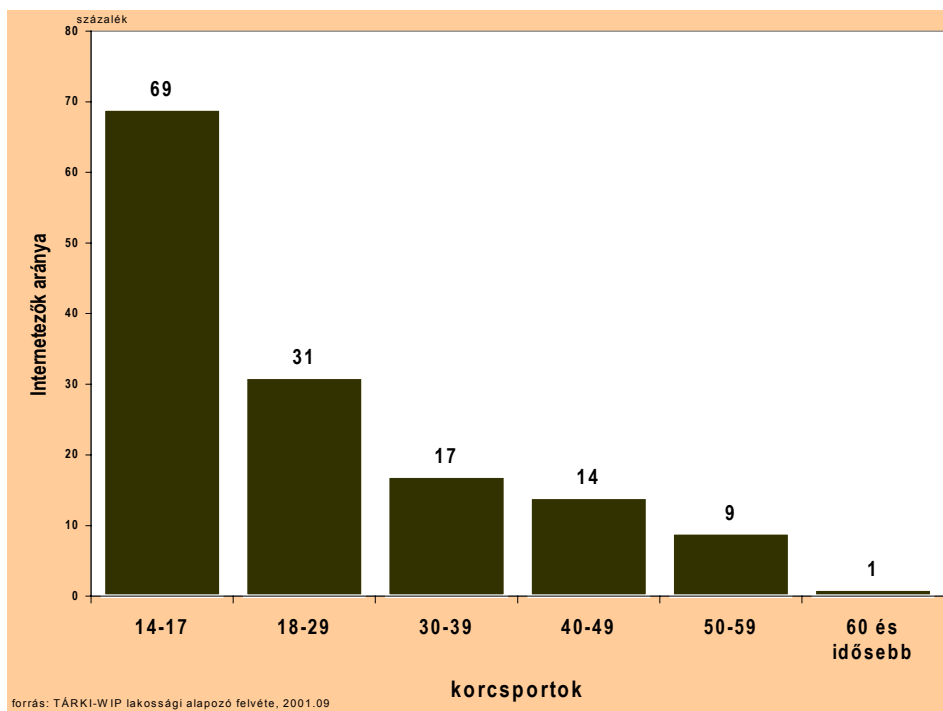
A nemzetközi tendenciákkal egybevágóan azok a magyarországi adatok, amelyek szerint minél magasabb valakinek az iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy használja a világhálót. A felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek már közel fele (45%) internetezik.

Végzettség és Internet-használat

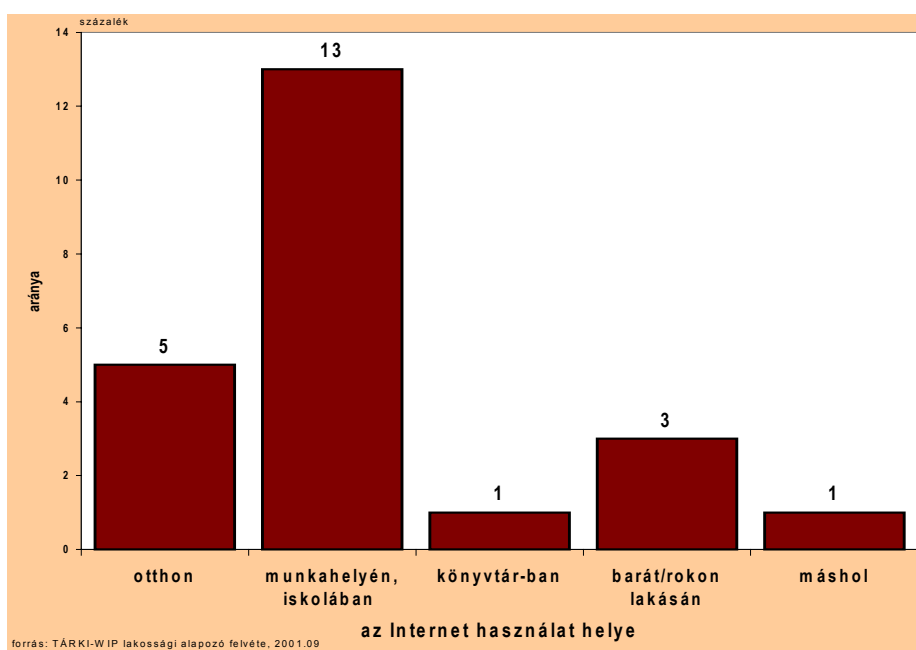
Hasonlóan jellegzetes összefüggés van az Internet-használat és az életkor között is: minél idősebb a válaszadó, annál kevésbé valószínű, hogy a világháló használója: míg a 14-17 éves korosztályban jellemzőnek mondható (69%) a Net-használat, hatvanéves kor fölött szinte nem is találunk olyan személyeket, akik a világháló használói (1%).

Életkor és Internet-használat

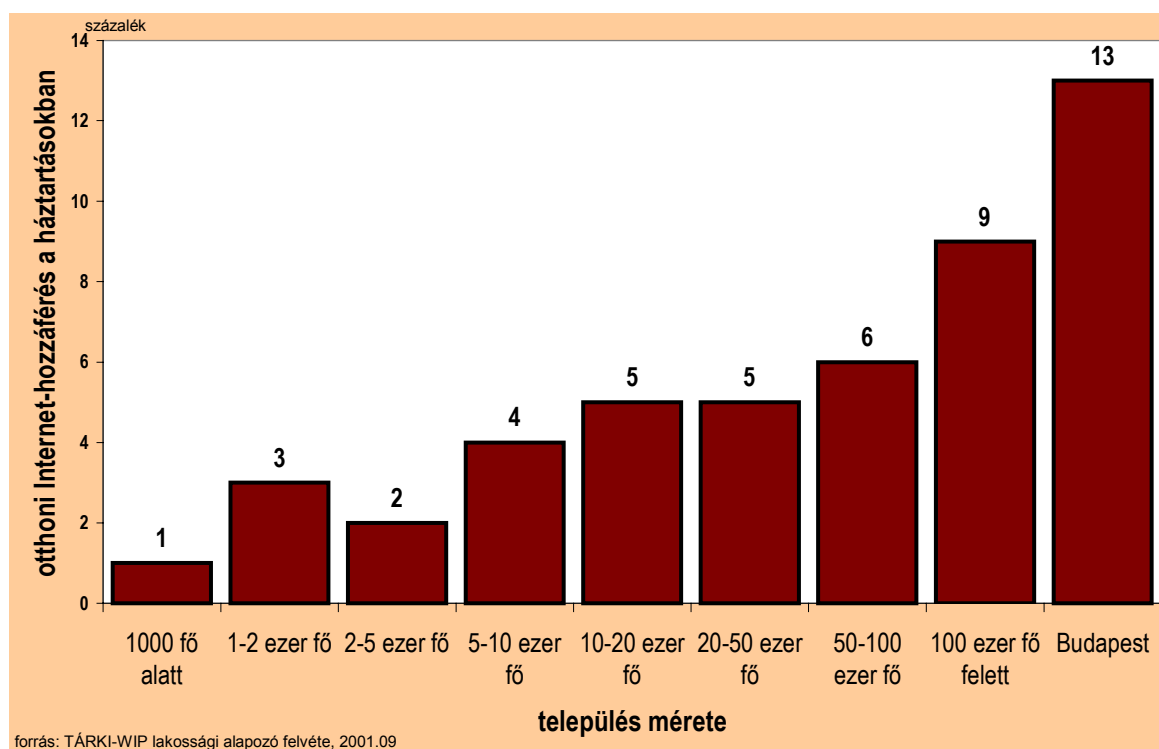
Magyarországon az Internet-elérést és így az internetezés lehetőségét ma elsősorban a munkahelyek és iskolák teszik lehetővé. A népesség 13 százaléka használja a világhálót munkahelyről vagy iskolából, s csupán 5 százalék Internetezik otthonról.

Az Internet-használat helye és arányai

Az Internet elterjedtsége egyenes arányban növekszik a települések méretével: minél nagyobb településről van szó, lakói közül annál többen interneteznek. Ezzel összefüggésben az otthoni internetezés aránya is egyenesen növekszik a település méretével, egészen Budapestig, ahol a háztartások 13 százaléka rendelkezik otthoni Internet-eléréssel.

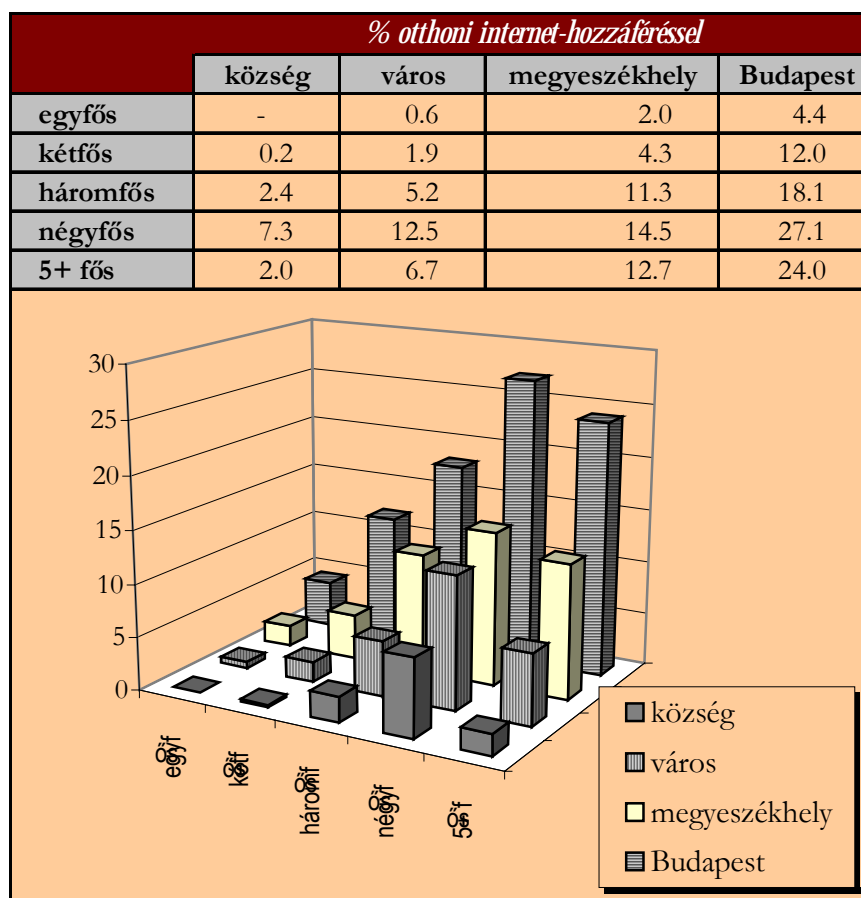
A lakóhely mérete és a hozzáférés különbségei

Ha a kevésbé fejlett régiók jövőjének a mai budapesti állapotot tekintjük, akkor az látható, hogy a tendencia egyértelműen az otthoni használat bővülésének irányába mutat. Hiszen míg az otthoni Internet-elérés aránya átlagosan alig éri el az 5 százalékot, a fővárosban ez 13 százalék.

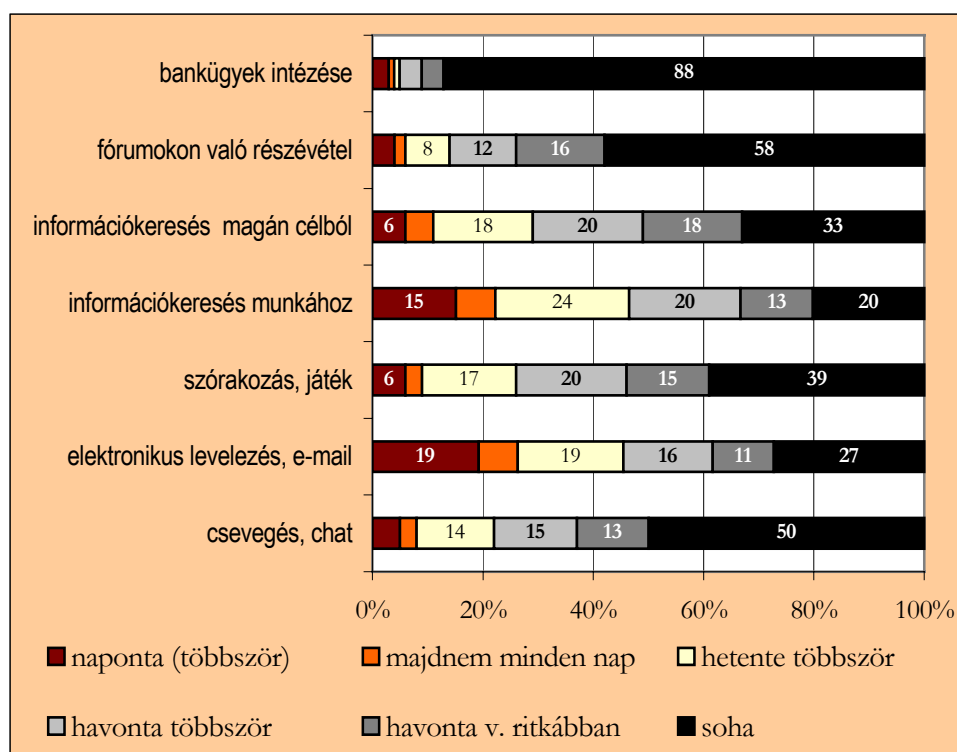
Az otthoni Internet-hozzáférés lehetősége leginkább a négyfős háztartásokat jellemzi. A budapesti négyfős háztartásoknak már 27 százaléka rendelkezik otthoni eléréssel, míg a községi egy-két fős háztartásokban gyakorlatilag nincs is jelen a hálózat.

Az otthoni Internet-elérés aránya településtípus és háztartásméret szerint (%)

Felmérésünkben azon túl, hogy egyszerűen rögzítettük az Internet használatának tényét, illetve ennek arányait a különböző társadalmi csoportokban, azt is vizsgáltuk, hogy a felhasználók milyen típusú szolgáltatásokat milyen gyakorisággal vesznek igénybe.

Hálózati tevékenységformák és azok gyakorisága

A leggyakrabban végzett tevékenység az e-mailezés. Ezt a felhasználók közel egyötöd része napi rendszerességgel vagy akár naponta többször is végzi, a legalább heti rendszerességgel e-mailezők aránya pedig az összes felhasználónak csaknem fele.

A munkával vagy tanulással kapcsolatos információk keresése, gyűjtése is meglehetősen gyakori internetes tevékenységnek számít.

A passzióból vagy saját célra történő információkeresés már nem olyan elterjedt, heti rendszerességgel vagy gyakrabban felhasználóknak csak alig több mint az egynegyedénél fordul elő. végzi ezt. Hasonló arányok jellemzőek az internetes szórakozással (játék, zenehallgatás stb.) kapcsolatban.

Az interaktív, valós idejű szöveges beszélgetés (a chat) szintén viszonylag kevésbé népszerű tevékenység; a kérdezetteknek összesen a fele mondta, hogy egyáltalán szokott chatelni, de nagyobb részük ritkábban, mint hetente.

A fórumokban, hírcsoportokban már csak a kérdezettek 14 százaléka vesz részt legalább heti rendszerességgel.

A bankügyletek, átutalások, tranzakciók Interneten keresztül történő intézése pedig a felhasználók összesen 12 százalékánál fordul elő egyáltalán bármilyen gyakorisággal, és közöttük is igen kevesen vannak olyanok, akik legalább hetente élnének ezzel a lehetőséggel.

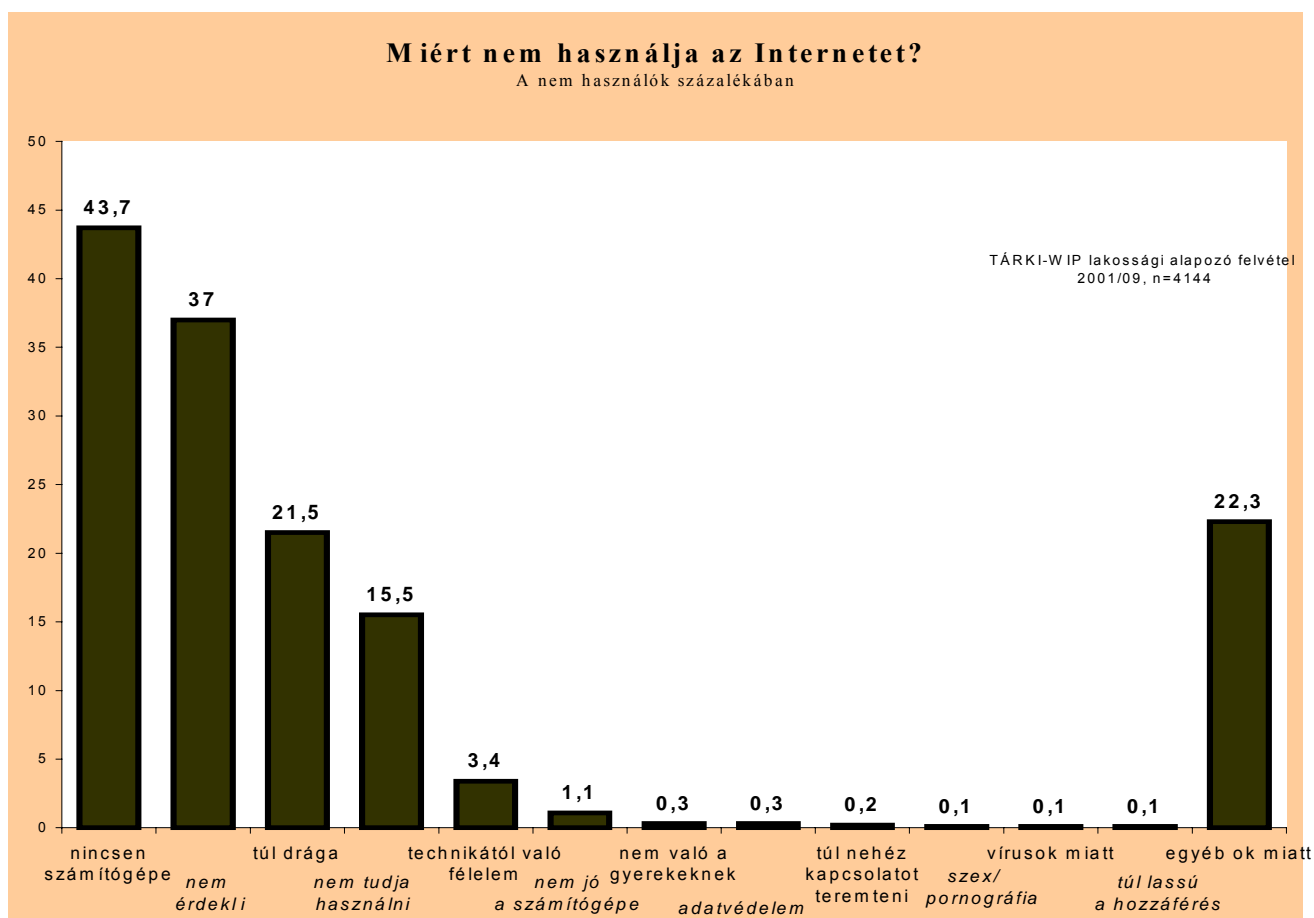
Miért nem használják?

Az Internet-használat leggyakoribb akadálya a számítógéphez való hozzáférés hiánya; ezt a népesség szinte mindegyik csoportjában a kérdezetteknek mintegy 40-50 százaléka jelölte meg indokként.

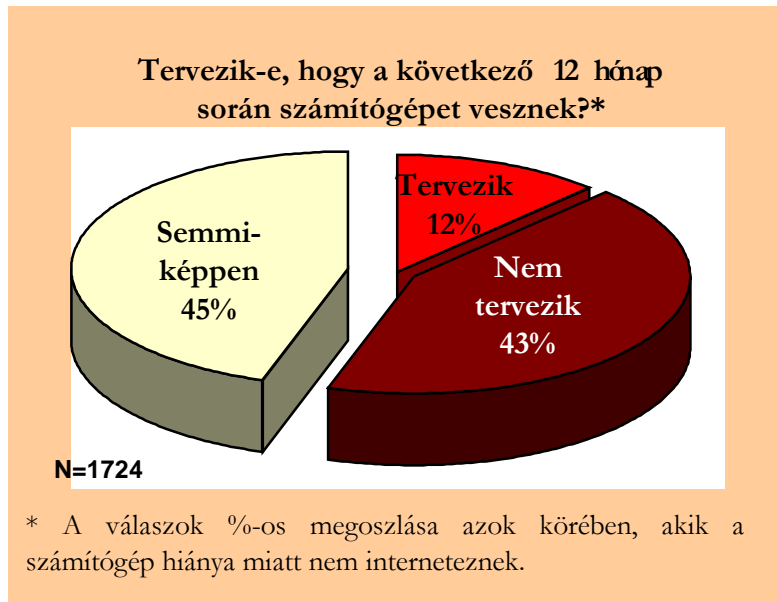
A technikai jellegű okok közül egyedül ez tekinthető jelentős súlyúnak. Ehhez kapcsolható a kérdezettek mintegy egyötöde által felhozott másik ok, amely szerint az Internet használata túlságosan drága.

Az Internet nem-használat lehetséges okainak másik csoportjába az Internettel kapcsolatos vélekedések, attitűdök tartoznak. Ezek között is azonosíthatunk egy domináns okot, amely a kérdezettek meglepően nagy hányadára jellemző: akik nem használnak Internetet, azoknak közel két ötöde egyszerűen azért nem kapcsolódik a világhálóra, mert nem érdekli őt az Internet.

Egy másik, elég gyakran említett érv, amikor az ismeretek, a hozzáértés hiányával indokolják a nem-használatot.

Azoknak a megkérdezetteknek, akik a számítógép-hozzáférés hiányával indokolták, hogy miért nem használják az Internetet, a nagy többsége várhatóan nem is válik a közeljövőben Internet-használóvá: mindössze 12 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy egy éven belül tervezi számítógép vásárlását.

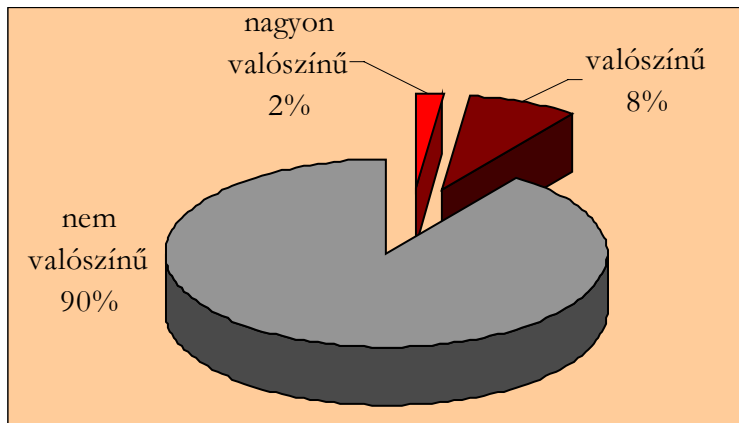
Összehasonlító hazai adatok híján érdemes kitekinteni a WIP 2000. évi amerikai felmérésére, ahol a nem-internetezés legfontosabb okai nagyon hasonlóak, mint Magyarországon. Igazán jelentős eltérést csak abban tapasztalható, hogy Amerikában az internetezés költsége kevésbé fontos távoltartó tényező. Ott a nem-felhasználóknak csak 9 százaléka mondta azt, hogy a költségek miatt nem használják az Internetet, míg nálunk ez az arány lényegesen magasabb (22%).

Belépési szándék az internetezők táborába

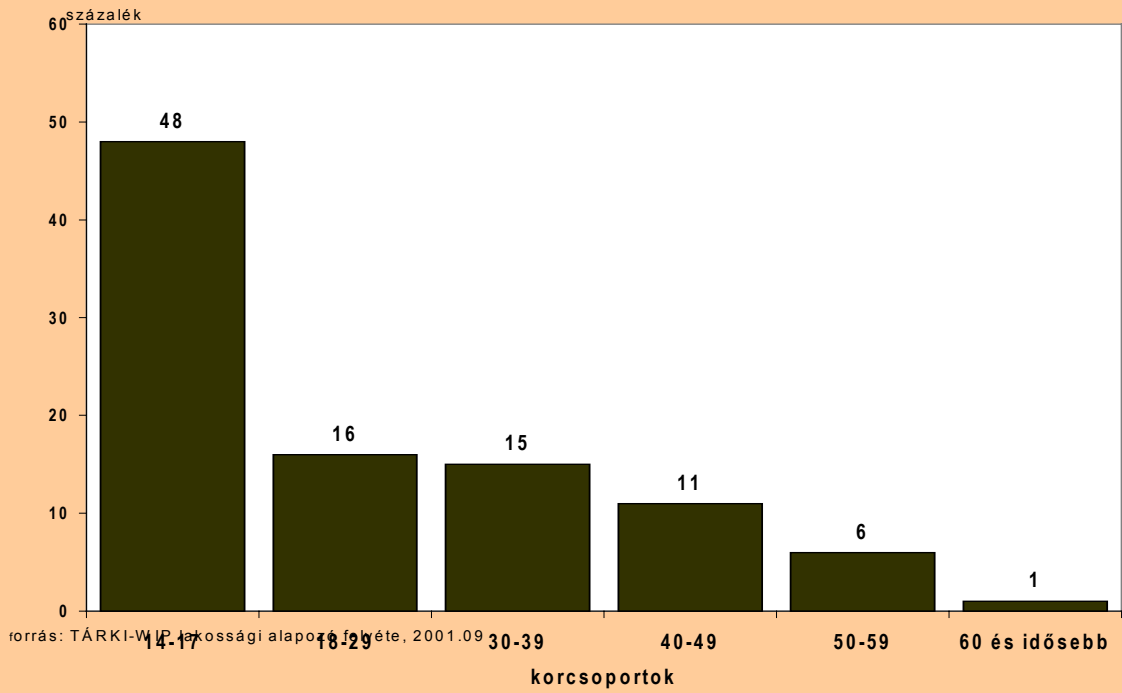
Az előzőekkel összefüggésben az is érthető, hogy miért nem valószínűsítik sokan azt sem, hogy a közeljövőben Internet-használóvá válnának. A jelenleg nem használók kilenczede úgy gondolja: „egyáltalán nem valószínű”, hogy egy éven belül felhasználóvá válik. Nyolc százalék „valószínű”-nek, két százalék pedig „nagyon valószínű”-nek tartja, hogy rendszeres felhasználó lesz.

Az Internet-használóvá válás esélybecslése

Az jól látszik, hogy a fiatalabb korosztály, s különösen a 14-17 évesek körében jóval nagyobb azok aránya, akik vélhetően hálópolgárrá válnak az elkövetkező egy évben. A 14-17 évesek fele (47%), a 18-39 éveseknek pedig 15-16 százaléka lesz valószínűsíthetően Internet-használó ez elkövetkező 12 hónapban, velük szemben a 60 éves és ennél idősebb korosztály körében viszont nemigen várható növekedés e médium használóinak arányában.

**Azok aránya, akik az elkövetkező 12 hónapban
belépni szándékoznak az Internetezők táborába**
(a nem Internetezők százalékában)

Elektronikus levelezés

A munkával összefüggő ügyben küldött levelek száma az összes e-mail használók között hetente átlagosan 6,36, a magánügyben küldött leveleké pedig 5,9. A munkához kötődően (9,9) és a magánügyben kapott (átlagosan 9,3) levelek száma nagyjából ugyanazt az arányt tükrözi.

A férfiak magán- és munkaügyben egyaránt több levelet küldenek, és többet is kapnak, mint a nők. Emellett a munkával kapcsolatos ügyekben kapott levelek száma az aktív korúakon belül jelentős mértékben növekszik a fiatalabb korcsoportoktól az idősebbek felé haladva. Az 50-59 évesek átlagosan közel kétszer annyi levelet kapnak munkaügyben, mint a 30-39 évesek.

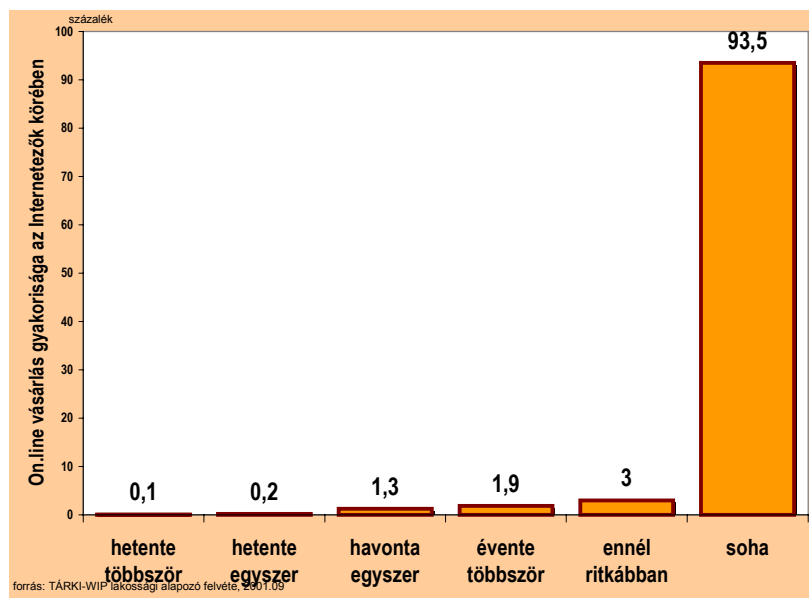
Az e-mail megítélése a kérdezettek körében általában pozitív. A többség nem érzi úgy, hogy az e-mailekkel való foglalkozás sok időbe telik. Ugyanakkor hasznosnak érzik az e-mail használatát, amennyiben az lehetőséget nyújt a kommunikálásra olyanokkal, akikkel e-mail hiányában ez nem volna lehetséges. Az e-mail használók egynegyede teljesen, további, mintegy 20 százaléka többé-kevésbé azzal is egyetért, hogy nagyobb valószínűséggel tartanak kapcsolatot olyan személlyel, aki szintén e-mail használó, mint olyannal, akinek nincs e-mailje. Ugyanakkor ez nem párosul kirekesztő gondolkodásmóddal: az e-mailezők mindössze 4 százalékát zavarja, ha másoknak nincsen e-mailje, további 7 százalék volt semleges állásponton ebben a kérdésben, a nagy többséget pedig ez egyáltalán nem zavarja.

Viszony az e-mailezéshez

	5	4	3	2	1	Összesen
	Teljes mértékben			Egyáltalán nem		
Az e-mailekkel való foglalkozás sok időbe telik.	5	8	23	20	43	100
Sokkal valószínűbb, hogy fenntartja valakivel a kapcsolatot, ha az illetőnek van e-mailje.	25	19	17	12	27	100
Az e-mail lehetőséget nyújt arra, hogy olyan emberekkel is kommunikáljon, akikkel egyébként nem tenné.	38	24	15	5	18	100
Zavarja, ha valakinek nincs e-mailje.	2	2	7	14	75	100

Online vásárlás

Mint az vizsgálatunkból kiderült, igazán jelentős e-business tevékenység a magyar lakosság körében nem tapasztalható. Ez érthető is, hiszen a lakoságnak csupán 17 százaléka Internet-használó, és ennek is csak alig több mint hat százaléka vásárol árut vagy szolgáltatást valamilyen gyakorisággal az Internet segítségével.

Bár az Internetezők nagyjából fele nem tud véleményt alkotni az online kapható termékek áráról, akiknek van véleménye az ákról, azoknak több mint fele szerint az Interneten a termékek az „offline” kereskedelemmel azonos áron szerezhető be. Olcsóbbnak 17% véli az Interneten vásárolható árut a hagyományos kereskedelemben kaphatóknál, s csak mintegy negyedük szerint drágábbak a boti áraknál. Ez a tényező tehát nem tekinthető a vásárlás gátjának.

Az viszont már komolyabb akadállynak bizonyulhat, hogy bankkártya-adatait az Interneten keresztül vásárlók 40 százaléka egyáltalán nem érzi biztonságban, és teljes nyugalommal csak egynegyedük használná kártyáját. A bankkártyával történő fizetés mellett azonban léteznek egyéb fizetési módok is. A felmérés adatai szerint az online vásárlóközönség nagyobbik része utánvétellel vagy egyéb módon fizet, és csupán egyötödük használja a hitelkártyáját.

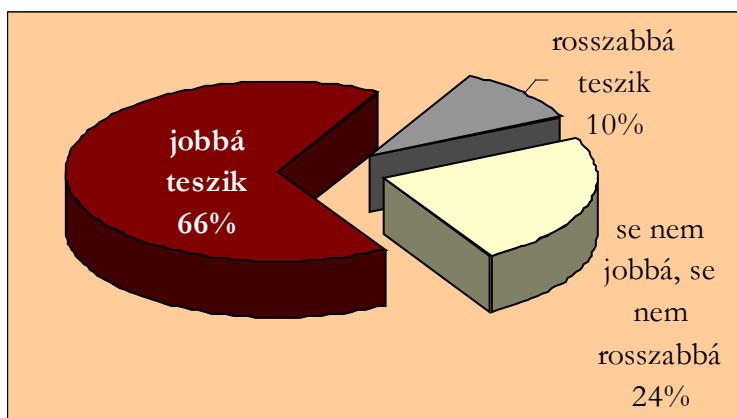
Az Internettel kapcsolatos vélemények

Jobbá lesz-e a világ?

Az Internettel kapcsolatos vélekedések éppolyan fontosak lehetnek, mint az ellátottság és a használat „rideg” tényei. Ezért a WIP-kutatás keretében az Internettel kapcsolatos többféle hiedelemre, vélekedésre is rákérdeztünk..

Az Internet és más info-kommunikációs technológiák (pl. a mobil telefon) mind szélesebb körben való elterjedését a lakosság döntő többsége pozitívként értékeli, s csak egy szűk kisebbség nézi rossz szemmel a változásokat.

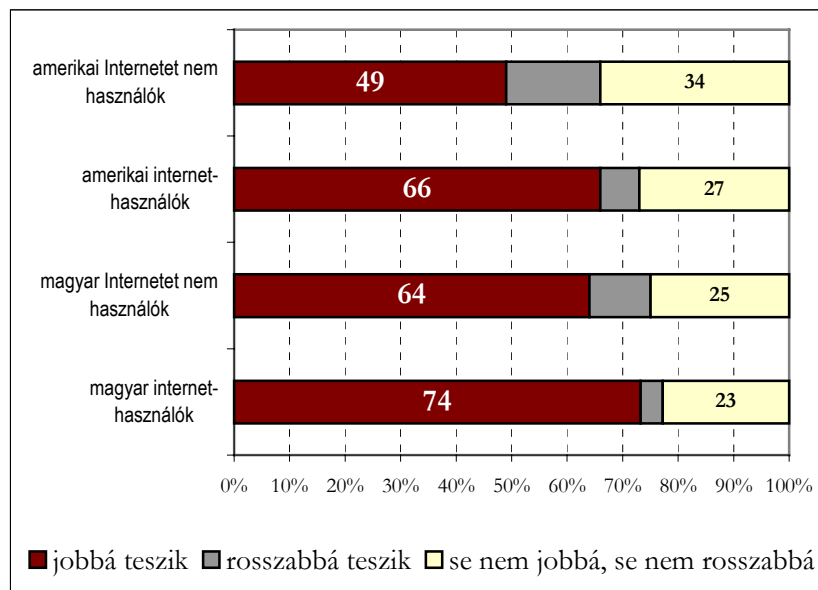
Az új technológiák hatása a világra: a vélemények százalékos megoszlása

Míg a férfiak 70 százaléka, addig a nőknek csak 63 százaléka szerint teszik jobbá a világot az új technológiák. Ezek pártolása ugyancsak megfigyelhető a 18-29 éves korosztálynál (76%), míg negatív véleményeket gyakrabban az idősebb, 59 év feletti korosztály tagjai (18%), illetve a nyugdíjasok esetén tapasztaltunk (17%).

Az amerikai adatokkal összehasonlítva a magyarok véleménye e kérdésben kifejezetten optimista. Az USA-beli nem-internetezők 17 százaléka, az internetezők 7 százaléka szerint romlik a világ, míg 34 és 27 százaléuk gondolja azt, hogy sem rosszabbodni, sem javulni nem fog a világ ezen tényezők következtében. Összességében tehát a magyarok várakozásai az új információs technológiákkal szemben sokkal bizakodóbbnak, s kevésbé szkeptikusnak tekinthetők, mint az amerikai megkérdezetteké.

*Az új technológiák megítélése az Internet-használók és az Internetet nem használók körében –
Egyesült Államok* és Magyarország (százalékok)*

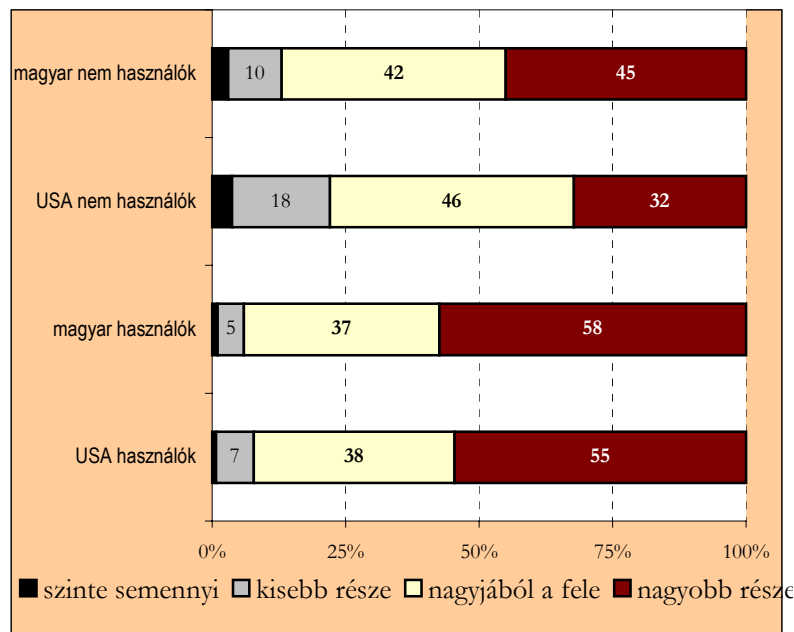

* Megjegyzés: USA: 2000. évi WIP felmérés.

Az információk megbízhatósága

Összességében úgy tűnik, az emberek általában inkább megbízhatónak tekintik az Interneten található tartalmakat, s csak egészen kis hányaduk érzi kifejezetten kétségbe vonhatónak azokat. A világhálót jelenleg nem használók mintegy 13 százaléka gondolja azt, hogy az Interneten megtalálható információknak, tartalmaknak csak kisebb része megbízható. Több mint kétötödük (42%) szerint nagyjából az információk fele, s 45 százalékuk szerint az információk nagyobb része megbízható. Ennél persze még nagyobb bizalmat szavaznak az Internet felhasználói: csak 6 százalékuk gondolja úgy, hogy a világhálón fellelhető információknak csak kisebb része megbízható, ezzel szemben több mint egyharmaduk (37%) szerint nagyjából az információk fele, háromötödük (57%) szerint pedig nagyobb része tekinthető megbízhatónak.

„Az Interneten található információ mekkora része megbízható és pontos?” A válaszok százalékos megoszlása

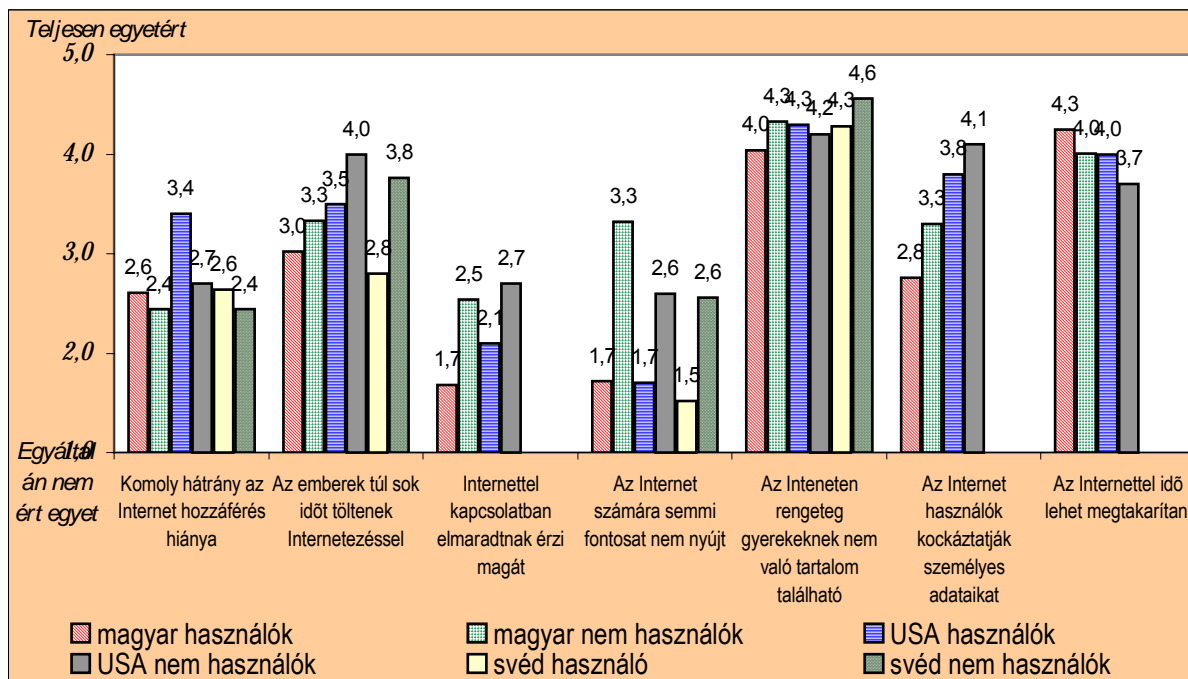

Az előzőekben látott, technológiákkal kapcsolatos relatív optimizmus az USA-beli kérdezettekkel szemben itt már csak a nem-internetezők körében tapasztalható: a hálózatra még nem kapcsolódott magyarok 45 százaléka, az amerikai nem-internetezőknél csak 32 százaléka hiszi azt, hogy az Interneten található tartalmak nagyobb része megbízható.

Az Internettel kapcsolatos hiedelmek

A WIP-kérdőíveknek megfelelően hét állítás segítségével vizsgáltuk azt, hogy az Internettel kapcsolatban milyen hiedelmek, vélemények jellemzőek a magyar lakosokra. A hét állítás közül legnagyobb egyetértés az Internetnek a gyermekekre nézve káros tartalmaival kapcsolatban alakult ki. Magyarországon, akárcsak az USA-ban és Svédországban mind az Internet-használók, mind a nem használók átlagosan négy körüli értéket jelölnek meg az ötfokú egyetértési skálán a következő állításra: „A gyerekek rengeteg nem nekik való információhoz juthatnak az Interneten keresztül”. Ugyanakkor hasonlóan magas egyetértés alakult ki annak megítélésében is, hogy az Internet használatával időt takaríthatunk meg.

Az Internettel kapcsolatos vélemények Magyarországon, az Egyesült Államokban és Svédországban: a válaszok átlaga ötfokú skálán

* Megjegyzés: USA, Svédország 2000. évi WIP felmérés.

A nem használók paradox módon abban különböznek az Internet felhasználóitól, hogy inkább vélik veszélyesnek a világháló használatát a személyes adatok biztonságára. Az amerikai megkérdezettek jobban aggódnak a személyes adatok biztonságáért, mint a magyarok.

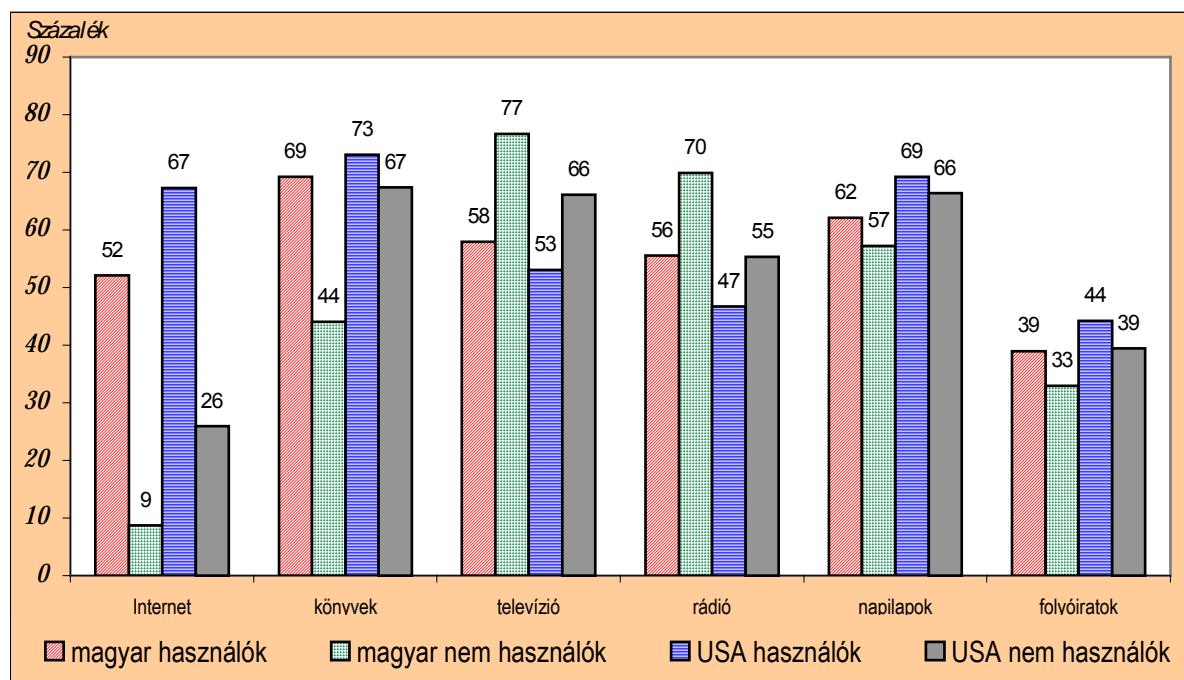
Természetesnek tekinthetjük, hogy Internetet használók a nem használóknál kevésbé érzik magukat elmaradottnak, ha az Internetről van szó. Ugyanígy nem meglepő, hogy a nem használók inkább egyetértenek azzal a kijelentéssel, hogy az Internet semmi fontosat nem nyújt számukra.

Internet és más médiumok

Mind a magyar, mind pedig az amerikai WIP-vizsgálat adatai arra utalnak, hogy az Internet használói információforrásként fontosabbnak tartják az írásos-nyomtatott médiumokat (könyv, folyóirat, napilap) és természetesen magát az Internetet, mint a hálózatot nem használók. Ez utóbbiak számára inkább a rádió és a televízió fontosabb ebből a szempontból.

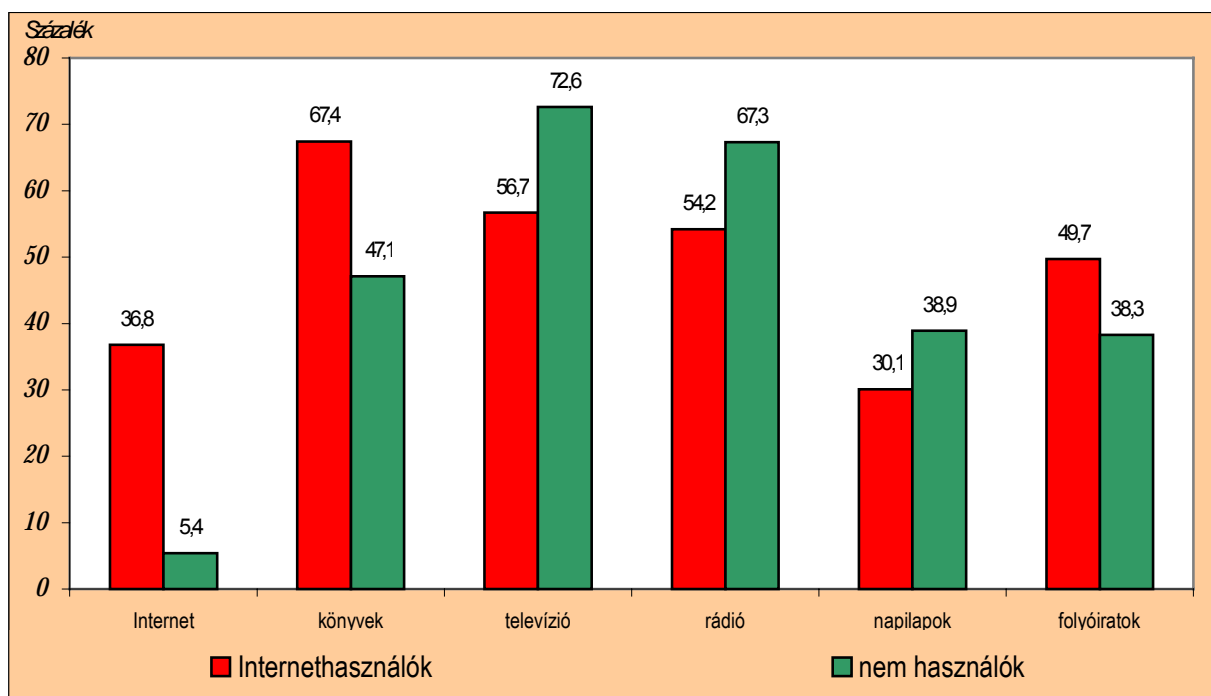
*Azok százalékos aránya, akik „(nagyon) fontos”-nak tartják a felsorolt médiumokat az információszerzés szempontjából, az Internethasználók és nem használók csoportjában:
Magyarország 2001 és USA 2000*

* Megjegyzés: USA 2000. WIP. Mindkét adatsor a 16 éves és idősebbekre vonatkozik.

Az Internet a multimédia-technológiák térnyerése ellenére a mai napig alapvetően írásbeliségen alapuló médium maradt, melynek használatához az írni-olvasni tudás magas szintje alapfeltétel. Kiváltképpen így van ez, ha az Internetet információszerzésre használjuk, de hasonló kép rajzolódik ki, ha azt vizsgáljuk, hogy a felsorolt médiumokat miként értékeli a szórakozás, szórakoztatás szempontjából.

Azok százalékos aránya, akik „(nagyon) fontos”-nak tartják a felsorolt médiumokat a szórakozás szempontjából, Internet használók és nem használók csoportjában

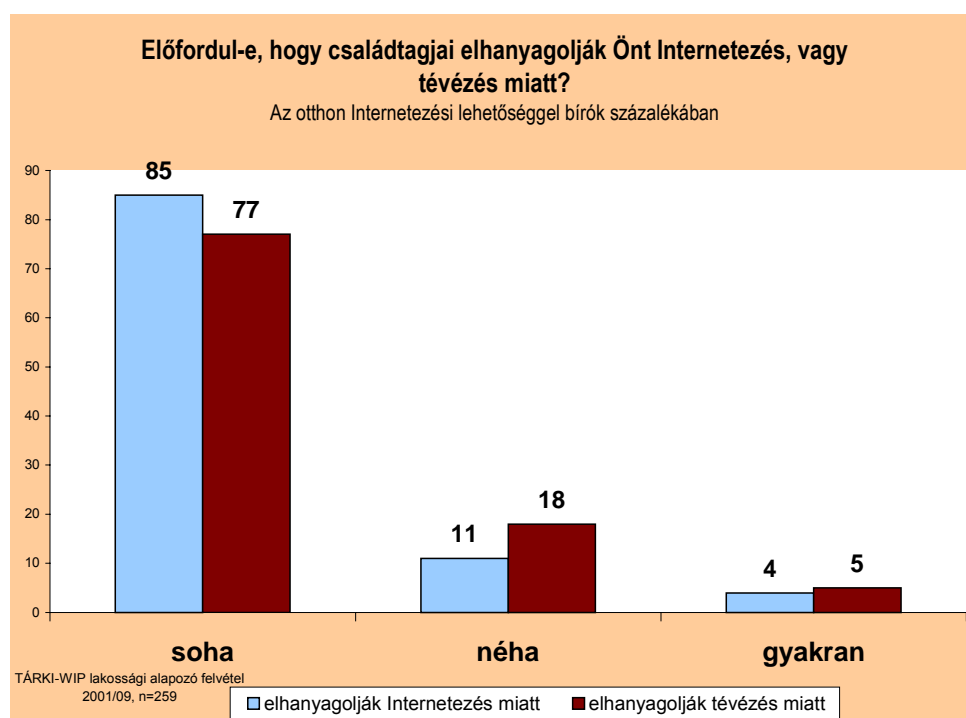

Megjegyzés: a 16 éves és idősebbek körében.

Internethasználat és a családi, társadalmi kapcsolatok

Internethasználat és a családi kapcsolatok alakulása

A családi kapcsolatokat illetően a kérdezettek nagy része soha nem tapasztalta, hogy az Internet használata következtében a családtagok elhanyagolták volna egymást. A televízió ma gyakoribb oka egymás esetleges elhanyagolásának, mint az Internet.

Ehhez hasonló tendenciákat tapasztaltak az amerikai WIP-felmérés készítői: ott is inkább a televízió okoz több feszültséget (36%), mint az Internet (25%).

Online kapcsolatok

Az Interneten való ismerkedési lehetőségek, úgy tűnik, csakugyan kiszélesíthetik az emberek kapcsolatrendszerét. A kérdezettek 36 százalékának vannak olyan ismerősei, akikkel a világhálón keresztül került kapcsolatba. Az ilyen ismeretségek általában megmaradnak az Internet keretein belül, habár előfordul az is, hogy az így történt megismerkedést személyes találkozás és kapcsolattartás is követi. Az Internetes ismerősökkel rendelkező 36 százalékából 19 százalék még egyik ilyen ismerősével sem találkozott, 4 százalék pedig mindegyikkel. A

fennmaradó 13 százaléknak olyan ismerősei is vannak, akikkel találkozott, és olyanok is, akikkel nem.

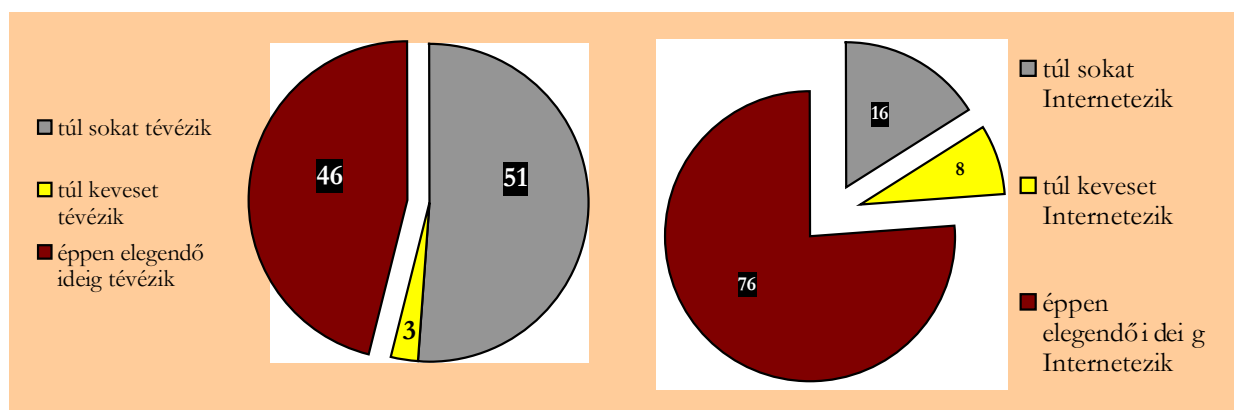
Gyerekek és az Internet

A gyermekek és az Internet kérdését a WIP-adatbázisban csak nagyon óvatosan lehet elemezni az otthon internetező gyermekek alacsony esetszáma miatt. Összesen ugyanis 68 fő számolt be arról, hogy otthonában 18 évnél fiatalabb gyerekek is használják az Internetet.

A kevés adat alapján úgy tűnik, hogy a családokban a gyermekeket épp úgy büntetik az Internettől (23%), mint a televízió-nézéstől való eltiltással (25%). Teszik ezt annak ellenére, hogy az Internetet egyáltalán nem érzik veszélyesnek a tanulmányi eredményekre, hiszen az olyan gyermekek érdemjegyei, akik otthon (is) interneteznek, a szülők állítása szerint nem változtak, vagy éppen javultak: 6 százalékuk esetében a szülők javulást tapasztaltak, 94 százalékuknál pedig nem észleltek érdemi változást.

Azok a szülők, akiknek gyermekei otthon interneteznek, ma még nem tekintenek olyan „mumusként” az Internetre, mint a televízióra. Míg a szülők fele (51%) szerint gyerekeik túl sok időt töltenek tévénézéssel, addig az internetezés hosszát csak 16 százalékuk sokallja. Ezzel szemben 8 százalékuk szerint még többet is internetezhetne, háromnegyedük (76%) szerint pedig éppen elegendő az az idő, amit a gyermek internetezéssel tölt.

Szülői vélemények a gyermeki Internet-használatról

A 2001-es Magyarországi WIP-kutatás. Záró megjegyzések

A World Internet Project 2001-es magyarországi felmérése elsősorban állapot rögzítésnek tekinthető. A kutatás nemzetközi összehasonlításra alkalmas adatokkal mutatja be az információs társadalommal kapcsolatos, hazánkban tapasztalható jelenségeket. Kutatásunk eredményei alkalmasak lesznek arra, hogy a jövőbeli, az Internethez kötődő társadalmi változásokat értelmezhessek. És bár a digitális technológiák fejlődése ma még nem is sejthető meglepetésekkel szolgálhat, a WIP-projektrel egy olyan tudományos kutatás kezdődött el, amely garancia lehet arra, hogy erre a gyorsan változó területre vonatkozóan elmélyültebb tudásra tegyünk szert.

Végleges kérdőívünk az előmunkálatok után 2001 nyarának végén készült el a. Az országos adatfelvételre 2001 szeptemberében került sor. Ennek során 5032 14 éves és idősebb magyarországi lakossal készült személyes (face to face) interjú.

A mintavételi eljárás első lépésében 9 településréteget készítettünk, ezekből a rétegekből régióként véletlen eljárással választottuk ki a mintába kerülő településeket. A második lépésben az egyes településrétegek lakosságaránya szerint meghatároztuk az adott rétegből a mintába kerülő személyek számát, majd az adott településrétegből kiválasztott települések lakosságának arányában határoztuk meg az adott településről mintába kerülő személyek számát. Így minden állandó lakcímmel rendelkező felnőtt lakos azonos valószínűséggel kerülhetett be a mintába. A konkrét személyek nevét, címét a BM Központi Adatfeldolgozó, Nyilvántartó és Választási Hivatal adataiból egyszerű véletlen kiválasztással kaptuk meg.

A minta a megfelelő súlyozási eljárások használatával reprezentálni tudja a magyar háztartások, illetve a 14 éves és annál idősebb magyar állampolgárok összességét.

A terepmunka 2001. augusztus 30 és szeptember 19 között zajlott. 160 településen 269 kérdezőbiztos dolgozott. A vizsgálat folyamán két kérdőív lekérdezésére került sor. Az ún. „alapkérdőív” hossza átlagosan 36 perc, az ún. Internet-kérdőív pedig 15 perc volt. A számítógépes utómunkák október 5-én zárultak le. A kiinduló mintában 8679 személy szerepelt. A válaszadási arány 58 százalékos volt, ami megfelel a személyes kérdezésen alapuló vizsgálatok hasonló mutatóinak. A kérdezőbiztosoknak minden esetben háromszor kellett (három különböző napszakban) felkeresniük a mintában szereplőket, mielőtt sikertelennek nyilvánították az interjúkísérletet.

Súlyozott adatbázisunk 5032 esete a fenti szempontok szerint 8,282114 millió 14 éves és idősebb személyt, illetve 3,820876 millió magyarországi háztartást reprezentál.

A 2001. évi magyarországi WIP-kutatás hozzáférési-elterjedési adatai tehát nem tartalmazzák az utolsó negyedév növekményét, amely egyes becslések szerint például a 20%-os küszöb elérését is eredményezheti (elsősorban az Informatikai Kormánybiztosság kétszer tízezres pedagógus-és közalkalmazotti PC-programja és az élénkülő otthoni Internet-piac révén. Az viszont bizonyosnak látszik, hogy a 2002-es adatfelvétel eredményei jól követhetően tükrözni fogják az ellátottsági mutatók emelkedését, illetve az Internettel kapcsolatos felhasználói szokások és attitűdök finomszerkezetének a megváltozását.

**A kutatás
kiemelt támogatói:**

Az Antenna Hungária Rt.

antenna hungária

*A Miniszterelnöki Hivatal
Informatikai Kormánybiztossága*

*Az Országos Rádió
és Televízió Testület*

A kutatást támogatta:

Az Axelero

